

اگر هاشمی بود...

در آستانه ششمین سالگرد رحلت استوانه انقلاب اسلامی، سیاستمدار بی‌بدیل معاصر آیت‌الله هاشمی رفسنجانی رضوان‌الله تعالی علیه، روزنامه جمهوری اسلامی درصدد برآمد با توجه به شرایط خاص کنونی کشور، از صاحب‌نظران بپرسد اگر آیت‌الله هاشمی رفسنجانی اکنون در میان ما بود، با وضعیت موجود چه برخوردی می‌کرد؟
به این سؤال و همینطور درخواست نقل یک خاطره از ایشان، جمعی از صاحب‌نظران پاسخ داده‌اند که از امروز متن این پاسخ‌ها را از نظر خوانندگان گرامی روزنامه می‌گذرانیم.
متن سؤال‌ها اینها هستند.

۱ – پاییز ۱۴۰۱ با خاطره‌های رنج آوری از اعتراضات و اغتشاشات و خسارت‌های جانی و مالی زیادی به کشورمان همراه بود. در این شرایط دشوار، جای خالی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی که بحران‌ها را با مهارت مهار می‌کرد خالی است. به نظر شما اگر ایشان در این زمان در میان ما بودند، چه می‌کردند؟

۲ – لطفاً خاطره‌ای از نوع حکمرانی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بفرمایید.

دکتر اسحاق جهانگیری:

اگر هاشمی رفسنجانی امروز بود، راه حل را در جلب مشارکت مردم می‌دید

گانه و نهادهای حاکمیتی عملاً پاسخگویی تمام تصمیمات خود در پیشگاه ملت هستند؟ و اختیارات و مسئولیت‌های آنها متناسب تعریف شده است آیا مدیریت‌ها بر مبنای شایستگی برگزیده شده‌اند؟ آیا تلاش‌هایی برای اصلاح این امور از طریق‌هایی مثل انتخابات راه‌گشا بوده‌اند؟ اگر به این سوالات عالمانه و غیرشعاری پاسخ داده نشود، مسیر رو به بهبود نخواهد بود. نتیجهٔ آسیب‌شناسی چیزی جز این واقعیت نیست که کشور به‌طور جدی نیازمند اصلاحات اساسی به‌لحاظ ساختاری، سیاسی،

نگرشی و مدیریتی است. حتی اگر کشور با بحران مواجه نباشد، باید خود را با الزامات روز و شرایط حال و آینده تطبیق داد. اشاره کردم که در این چهار دهه کشور دستاوردها و توفیقات زیادی را داشته که تحقق آن وظیفه‌مان بوده است. اما ضعف‌ها و قصوری هم داشتیم. ضمن این‌که خودم در این‌جا بات هر کاستی و نقصی که از دوران مسئولیت و با توجه به اختیاراتی که داشته‌ام به سهم خود در پیش‌گاه ملت ایران و شهدای والا مقام عذرخواهی می‌کنم، باید همه کسانی که در ادوار مختلف تا به امروز مسئولیت‌داشته‌اند، بابت کاستی‌ها و اشتباهات احتمالی، نه به صورت تکیه‌کی بلکه واقعی عذرخواهی کنند و مسیر درست اصلاح واقعی را در پیش بگیریم.

امروز هر انسان غدغذغ‌مند نسبت به آینده ایران، چه در حکومت و چه در جامعه باشد، باید با فهم درست انتقاده‌ا، اعتراض‌ها و خواسته‌های ملت، ضرورت اصلاح و تغییر را ببیند و از افغان شدن در چرخهٔ خشونت به سهم خود جلوگیری کند. باید سخن همه مردم خصوصا مردم معترض و ناراضی را به درستی شنید. اگر هاشمی رفسنجانی امروز بود به عنوان مدیری همه جانبه نگر و آینده‌نگر، با کوله پاری از تجربه و شناخت عمیقی که از ایران و مسائل بحرانی آن داشت، بمانده مشاوری دلسوز برای رهبری و جامعه، راه برون‌رفت از بحران کنونی را در جلب مشارکت تام و تمام مردم در حل مسأله می‌دید. راهبرد بلندمدتی با محوریت توسعه ایران و حل موانع آن ارائه می‌داد. در کوتاه مدت توصیه‌اش به نجوی بود که نظامی که مردمی بودن مهمترین سرمایه و امتیازش بوده است، به همان مسیر برگردد. و با برخی اقدامات استنجدیه و افرایی به پنهان‌کاریه با بحران، موجب افزایش ناراضی و خشم عمومی و آماده به تمشخ دشمنان جهانی و منطقه نشود. هاشمی رفسنجانی همانند هر انسان و مدیری خالی از نقد نبود، اما او را باید در یک فرآیند و به‌یتره در مقاطع حساس دوران آخر عمر برپارش دید و بد بر آن اساس قضاوت کرد. او در نماز جمعه تیرماه سال ۸۸ که آخرین نماز جمعه او هم شد برای حل وقایع آن سال در کوتاه مدت، پنج پیشنهاد داد که اکنون هم همان پیشنهادها می‌تواند راه‌گشا باشد. البته همزمان با اعلام راهبرد اصلاحی بلند مدت، مفروض آقای هاشمی در پیشنهادهایش این بود که مردم همه‌کاره نظام هستند و مشروعیت همه مسئولین با رای و همراهی اکثریت مردم است. لذا بر این مبنا، پنج موضوع را مطرح کرد که من آنها «پرز آمد» می‌کند.

۱. آیا بندبی به قانون؟ امروز هم همه باید خود را ملزم به قانون بدانند. حکومت در مرحله نخست و معترضین بعد از آن نباید با هیچ توجیهی عمل به قانون را از مبنای اداره کشور و رفتار خود خارج کنند.
۲. جلب اعتماد عمومی؛ متأسفانه امروز اعتماد مردم و سرمایه اجتماعی آسیب‌های زیادی دیده و بازسازی آن ضرورت حیاتی دارد. در این سال‌ها کارشناسان و صاحب‌نظران این حوزه، مشورها و راهکارهای خود را گفته‌اند و باید به آنها توجه کرد. اجرا و تحقق حقوق ملت در قانون اساسی از جمله حق مشارکت و نمایندگی همه اقتشار جامعه در قدرت و تصمیم‌گیری می‌تواند در این مسیر مورد توجه باشد. ضمن اینکه اصل ۲۷ قانون اساسی هم این حق را به مردم داده است که بتوانند اعتراض خود را اظهار کنند. حال که همه مسئولین هم اعلام کرده‌اند حق اعتراض خود را قبول دارند، پس بهتر است هرچه زودتر بدون نگرانی سیاسی و امنیتی برای اجرای آن اقدام لازم را انجام دهند یا اخذ نظر مردم مطلق اصل ۵۴ قانون اساسی در مسائل مهم کشور.

۳. آزادی زندانیان: در آمراهایی که امروز ازسوی مسئولین اعلام می‌شود، این تعداد بازداشتی، نگران‌کننده است. بهرحال، هر فرد زندانی دارای خانواده و فامیل، دوست و… است و نتیجه هر برخوردی، در مجموعه بزرگی انعکاس یافته، و نگرانی ایجاد می‌کند. ششمان نیز همین را به فرصتی برای تبلیغ علیه کشور بدل کرده‌اند. رئیس قوه قضائیه در اقدامی مناسب در ارتباط با پیروزی تیم ملی فوتبال، جمع درخور توجهی را آزاد کرد. باید از جناب آقای خوسته که در این روش، اشتباه کرده و به قضاوت دستور دهد ضمن طی روند قانونی و دقیق در محاکم، در صدور احکام، قانون و رفت اسلامی اصل و مبنا باشد نه به شکلی که نه فقط افکار عمومی، که صاحب‌نظران حقوق و فقه هم به احکام صادره ایرادات جدی وارد کنند. این توجه در جهت حیث دوچندان است، چرا که پس از اجرای چنین احکامی، راه بازگشت وجود ندارد.

۴. دلجویی از آسیب دیدگان؛ باید در هر رخدادی به دلجویی از آسیب‌دیدگان و مردم پرداخت. در این دوره اعزام هیات منتخب رهبری به سیستان و بلوچستان، انهم استانی با آن حجم از محروریت و مردمی کاملاً وفادار به ایران اقدامی مناسب بود. مسئولین و اعضای هیات باید با پیگیری و مذاکره با چه‌رهمای ذی‌نفوذ استان و نیز افراد صاحب‌نظری که در دوره‌های مختلف در این استان مسئولیت داشته‌اند، راهکارهای خود را تکمیل و مسئله احساس تبعیض مردم شریف بلوچ را به نجوی پایدار حل کنند. همین کار در مورد سایر مناطق کشور خصوصا کردستان عزیز و نیز شهرستان ایزه می‌تواند انجام بگیرد.

۵. آزادی رسانه؛ آزادی رسانه امروز جز مهمترین حقوق و مطالبات مردم است که در قانون اساسی هم به آن پرداخته شده است. اگر رسانه‌های تصویری، مکتوب و مجازی محدودیتی جز قانون نداشته باشند، مردمی که اعتراض و مطالبه‌هایی دارند، سخن خود را در رسانه‌های داخلی و یا در زبان نمایندگان واقعی می‌توانند بیان کنند. این صورت است که دیگر ضرورتی برای اجتماعات و تحرک‌های اعتراضی ندنی نمی‌ماند. مرجعیت رسانه به خارج از کشور نمی‌رود. یکی از راه‌های بازسازی اعتماد عمومی، رسانه‌ها هستند نقطه شروع می‌تواند ایفای نقش صحیح رسانه ملی باشد که امروز حتی مقامات ادیان می‌کنند در میدان رسانه، شکست اتفاق افتاده است. روایت صحیح و نقد ذاتی و رسانه ملی آغاز شود. تعیین دروغ به‌عنوان خط قرمز، آزادی نقد با صراحت و صداقت، حضور صاحب‌نظران و خبرنگاران مورد اعتماد عموم مردم با گرایش‌های مختلف و… می‌توانند به رسانه ملی و سایر رسانه‌های داخلی مرجعیت ببخشند و اعتماد همگان را به آنها جلب کند. علاوه بر رسانه‌ها، سایر تریبون‌ها هم از این قاعده مستثنی نیستند. متأسفانه برخی تریبون‌ها در تضاد با رسالت اصلی خود نرفت و کینه را تشویق و ترویج می‌کنند. در این‌جا باید به نقش فضای مجازی اشاره کرد که علاوه بر نقش رسانه‌ای، یکی از مهمترین زمینه‌های کسب‌وکار بخشی

نخبر

امیر عبداللهیان:

عمان یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک هاست

وزیر امور خارجه کشورمان گفت: عمان، یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک‌ها است.

حسین امیر عبداللهیان در صفحه توییتر خود در مورد دیدارش با سلطان عمان نوشت: در دیدارم با سلطان عمان، روابط فیما بین ممتاز ارزیابی شد. در مورد مناسبات و وضعیت عربستان، بحرین، یمن، مصر و اوکراین گفتگو شد. ابعاد مذاکرات وین مورد توجه ویژه سلطان بود. عمان علاوه بر تلاش برای وصول توافق وین، یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک‌ها است.

رئیس سازمان انرژی اتمی:

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

اتهام آمریکا به فناوری هسته‌ای ایران را نپذیرفت

رئیس سازمان انرژی اتمی با اشاره به اتهام‌زنی آمریکا به فناوری هسته‌های ایران گفت: آنها برنامه هسته‌های کشورمان را غیرمسالمت‌آمیز جلوه دادند و گفتند که به‌دنبال ساختن بمب اتمی هستند و به همین بهانه تحریم‌های ظالمانه و غیرقانونی طی ۲۰ سال اعمال کردند.

محمد اسلامی اضافه کرد:در این مدت برای اجرای اصول متعددی که به حقوق مردم مربوط است، و نه صرفا به نفع حکمرانان، ده‌ها اما و اگر به کار بردن می‌شود. مردم به خوبی متوجه این مسئله هستند. اکنون هم اگر آن پیشنهادهات ۵گانه برای کوتاه‌مدت با اعلام عزم نظام به اصلاحات اساسی همراه شود، کارآمدی نظام و حاکمیت، به اعتبار احترام واقعی به نظر مردم در اداره کشور، می‌تواند زمینه عبور از شرایط فعلی را به دنبال داشته باشد.

نیگبان روی آنها اتفاق‌نظر دارند شناسایی و از همین جا تلاش کرد که در سطح ملی دور هم جمع شویم و بر سر یک مجموعه از مسائل به تفاهم و اجماع ملی برسیم. مهمترین و محوری‌ترین مسأله امروز و آینده، «ایران عزیز» است. باید موضوع ایران بطور واقعی نه نمایشی تبدیل به مسأله ملی و مبنای علیه بر مشکلات و تنگناها شود. به‌خاطر داریم که رهبری انقلاب چند سال پیش از این سخنی با این مضمون فرمودند که « که اگر جمهوری اسلامی و رهبری را قبول ندارید برای ایران در انتخابات شرکت کنید». یعنی رهبری، از کسانی که نظام و ایشان را قبول ندارند، برای حفظ یک اصل مهم فراخوان می‌دهند. پس تجربه این نگاه ملی وجود دارد، و می‌توانیم این رویکرد را به یک برنامه راهبردی برای جلب مشارکت و تفاهم ملی حول «آینده ایران» سوق دهیم. و از این قبیل مسائل که مورد اجماع است با گفتگو شناسایی کنیم.

هاشمی سیاستمداری آینده‌نگر بود و همواره توسعه ایران دغدغه مهم او محسوب می‌شد. در گفت‌وگو با او معمولا از موانع توسعه زیاد صحبت می‌کردیم. او عدم تنش در روابط بین الملل را محوری‌ترین اصل برای توسعه می‌دانست بر همین اساس از توافق هسته‌ای و تیم مذاکره‌کننده حمایت می‌کرد. او با دیپلمات‌های با تجربه کشور ارتباط همیشگی داشت و از نظرات و تجربه آنها استفاده می‌کرد. امروز بیش از هر زمان نیازمند این شیوه و استفاده از این سرمایه مهم کشور برای برون‌رفت از این وضع هستیم. بر تنش سیاسی و شرایط بزخی، توسعه و بهبود وضعیت اقتصادی محقق نمی‌شود.

آقای هاشمی در موضوع زنان هم نظرات بسیار راه‌گشایی داشت. نگرانی او از بی‌توجهی به نیمی از جمعیت کشور در سخنان و رفتارش انعکاس داشت. یکبار در ملاقاتی که با او داشتم به این موضوع پرداختم که این میزان محدودیت برای زنان مشکل‌ساز است. اگر بخواهیم زنی با داشتن همه شایستگی‌ها در مدیریت کلان به کار بگیریم باید ملاخظات افراد و شخصیت‌های مختلف را مدنظر داشته باشیم. گویی ناراحت نشدن فلان شخصیت مهم است، ولی بی‌اعتدای و ناامیدی نیمی از جمعیت کشور نه. او با صراحت این نظر را تأیید کرد و با ناراحتی گفت من نگران روزی هستم که زنان کشور شد به اقدام تندی علیه ما بزنند. آن‌قدر این سخن تکان‌دهنده بود که در یکی از دیدارهای دولت در سال ۹۸ (درمذاکرات دولت ثبت است) که شاید بحث در مورد خودکشی دختری بود که می‌خواست به ورزشگاه برود، این مسأله و نگاه ایشان را مطرح کردم. آقای هاشمی نتیجه محدودیت‌ها و فشارها را چنین می‌دید.

مسأله محوری دیگر در تجربه هاشمی، توجه به وضعیت اقتصادی بود. امروز میحث معشیت مردم، با آسیبی که در دهه نود به اقتصاد ملی وارد شده، بسیار مهم است. نقطه محوری در دهه ۹۰، تحریم‌های شورای امنیت و آمریکا و سپس جنگ اقتصادی ترامپ بر علیه ملت ایران است. جنگ اقتصادی این دهه نه فقط با همه تحریم‌های گذشته و تحریم‌ها با سایر کشورها متفاوت‌تر، شاید از جنگ نظامی هم بدتر و زبان‌بارتر بود؛ تحریم فروش نفت، تحریم بانکی (جابجایی پول)، تحریم حمل و نقل، بیمه کشتیرانی و… سرمایه‌گذاری در این دهه تقریبا صفر بود، قدرت خرید مردم به‌شدت کاهش یافت و فشار اقتصادی بر زندگی مردم به‌شدت سنگینی کرد. تنها دو سال در این دهه استثنای شد و آن، مربوط به دو سالی بود که برجام کار کرد. اتفاق بهیود شرایط خارجی و تحریم‌ها با تدابیر صحیح مدیریتی، در دو سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ باعث رشد اقتصادی ۱۲٫۵ درصد و ۴ درصد و کاهش تورم به ۶٫۸ درصد و ۸٫۱ درصد شد. وقتی شرایط بین‌المللی برخی باشند، تدابیر مدیریتی نمی‌تواند به توسعه مطلوب بیاتجامد، و دولت مجبور است که تمرکز خود را بر کاهش آسیب‌های تحریم بر زندگی مردم قرار دهد.

وزیر امور خارجه ایران در سفر به عمان گفت:نامه‌ها مذاکره انجام شد، برای رسیدن به توافق. تأکید بر این کردیم که پنجره رسیدن به توافق ازسوی ایران همیشه باز نخواهد بود. این پنجره امروز باز است و اگر طرف‌های مقابل به ویژه آمریکایی‌ها دست از ریکاری بردارند و غربی‌ها واقع بیانه برخورد نکنند معلوم نیست پنجره‌ای که امروز باز است فردا هم باز ماند.

امیر عبداللهیان با بیان اینکه امیدوارم طرف‌های غربی از رفتارهای ریاکارانه فراسد بگیرند و مذاکراتی که ما‌ها به طول انجامیده به نتیجه برسد، به نحوی که همه طرف‌ها از آن فغ بیزند، خاطرنشان کرد: ما دست بسته هم نیستیم و در صورتی که غربی‌ها بخواهند رفتارهای ریاکارانه و مداخله جویناه خود را ادامه دهند ما در مسیر برنامه دیگری حرکت خواهیم کرد.

● **اولیانوف: آلمان اهمیت مذاکرات برجاری را دست کم گرفته است**

در همین ارتباط، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی واقع در وین در صفحه شخصی خود در توییتر به اظهارات سخنگوی وزارت خارجه آلمان درخصوص ازسریگری برجام انتقاد کرد. «میخائیل اولیانوف» در توییته نوشت: وزارت خارجه آلمان گفته است که برلین دلیلی برای ازسریگری مذاکرات وین نمی‌بیند. ظاهرا آلمان اهمیت عدم اشاعه هسته‌ای و حتی خطر تشدید تنش‌های غیرقابل کنترل درصورت بی‌نتیجه ماندن مذاکرات بر سر برجام را دست کم می‌گیرد. کریستوفر برگر، سخنگوی وزارت خارجه آلمان به خبرنگاران در برلین گفته بود: از دید ما، در ایران حاضر هیچ الزام یی دلیلی برای ازسریگری مذاکرات هسته‌ای با ایران وجود ندارد. وی ادامه داد: آلمان بارها شفاف ساخته که مذاکرات درحال حاضر انجام نمی‌شود. این مقام آلمانی مدعی شد که درحال حاضر تمرکز اصلی آلمان به جای احیای برجام بر روی حمایت تا ناآرامی‌های ایران است.

شنبه ۱۰ دی ۱۴۰۱ - شماره ۱۴۴۰ - سال چهل و چهارم

امیر عبداللهیان:

عمان یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک هاست

وزیر امور خارجه کشورمان گفت: عمان، یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک‌ها است.

حسین امیر عبداللهیان در صفحه توییتر خود در مورد دیدارش با سلطان عمان نوشت: در دیدارم با سلطان عمان، روابط فیما بین ممتاز ارزیابی شد. در مورد مناسبات و وضعیت عربستان، بحرین، یمن، مصر و اوکراین گفتگو شد. ابعاد مذاکرات وین مورد توجه ویژه سلطان بود. عمان علاوه بر تلاش برای وصول توافق وین، یکی از مراکز نقل و انتقال دارایی ارزی ایران از سایر بانک‌ها است.

رئیس سازمان انرژی اتمی:

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

اتهام آمریکا به فناوری هسته‌ای ایران را نپذیرفت

رئیس سازمان انرژی اتمی با اشاره به اتهام‌زنی آمریکا به فناوری هسته‌های ایران گفت: آنها برنامه هسته‌های کشورمان را غیرمسالمت‌آمیز جلوه دادند و گفتند که به‌دنبال ساختن بمب اتمی هستند و به همین بهانه تحریم‌های ظالمانه و غیرقانونی طی ۲۰ سال اعمال کردند.

محمد اسلامی اضافه کرد:در این مدت برای اجرای اصول متعددی که به حقوق مردم مربوط است، و نه صرفا به نفع حکمرانان، ده‌ها اما و اگر به کار بردن می‌شود. مردم به خوبی متوجه این مسئله هستند. اکنون هم اگر آن پیشنهادهات ۵گانه برای کوتاه‌مدت با اعلام عزم نظام به اصلاحات اساسی همراه شود، کارآمدی نظام و حاکمیت، به اعتبار احترام واقعی به نظر مردم در اداره کشور، می‌تواند زمینه عبور از شرایط فعلی را به دنبال داشته باشد.

نیگبان روی آنها اتفاق‌نظر دارند شناسایی و از همین جا تلاش کرد که در سطح ملی دور هم جمع شویم و بر سر یک مجموعه از مسائل به تفاهم و اجماع ملی برسیم. مهمترین و محوری‌ترین مسأله امروز و آینده، «ایران عزیز» است. باید موضوع ایران بطور واقعی نه نمایشی تبدیل به مسأله ملی و مبنای علیه بر مشکلات و تنگناها شود. به‌خاطر داریم که رهبری انقلاب چند سال پیش از این سخنی با این مضمون فرمودند که « که اگر جمهوری اسلامی و رهبری را قبول ندارید برای ایران در انتخابات شرکت کنید». یعنی رهبری، از کسانی که نظام و ایشان را قبول ندارند، برای حفظ یک اصل مهم فراخوان می‌دهند. پس تجربه این نگاه ملی وجود دارد، و می‌توانیم این رویکرد را به یک برنامه راهبردی برای جلب مشارکت و تفاهم ملی حول «آینده ایران» سوق دهیم. و از این قبیل مسائل که مورد اجماع است با گفتگو شناسایی کنیم.

هاشمی سیاستمداری آینده‌نگر بود و او معمولا از موانع توسعه زیاد صحبت می‌کردیم. او عدم تنش در روابط بین الملل را محوری‌ترین اصل برای توسعه می‌دانست بر همین اساس از توافق هسته‌ای و تیم مذاکره‌کننده حمایت می‌کرد. او با دیپلمات‌های با تجربه کشور ارتباط همیشگی داشت و از نظرات و تجربه آنها استفاده می‌کرد. امروز بیش از هر زمان نیازمند این شیوه و استفاده از این سرمایه مهم کشور برای برون‌رفت از این وضع هستیم. بر تنش سیاسی و شرایط بزخی، توسعه و بهبود وضعیت اقتصادی محقق نمی‌شود.

آقای هاشمی در موضوع زنان هم نظرات بسیار راه‌گشایی داشت. نگرانی او از بی‌توجهی به نیمی از جمعیت کشور در سخنان و رفتارش انعکاس داشت. یکبار در ملاقاتی که با او داشتم به این موضوع پرداختم که این میزان محدودیت برای زنان مشکل‌ساز است. اگر بخواهیم زنی با داشتن همه شایستگی‌ها در مدیریت کلان به کار بگیریم باید ملاخظات افراد و شخصیت‌های مختلف را مدنظر داشته باشیم. گویی ناراحت نشدن فلان شخصیت مهم است، ولی بی‌اعتدای و ناامیدی نیمی از جمعیت کشور نه. او با صراحت این نظر را تأیید کرد و با ناراحتی گفت من نگران روزی هستم که زنان کشور شد به اقدام تندی علیه ما بزنند. آن‌قدر این سخن تکان‌دهنده بود که در یکی از دیدارهای دولت در سال ۹۸ (درمذاکرات دولت ثبت است) که شاید بحث در مورد خودکشی دختری بود که می‌خواست به ورزشگاه برود، این مسأله و نگاه ایشان را مطرح کردم. آقای هاشمی نتیجه محدودیت‌ها و فشارها را چنین می‌دید.

مسأله محوری دیگر در تجربه هاشمی، توجه به وضعیت اقتصادی بود. امروز میحث معشیت مردم، با آسیبی که در دهه نود به اقتصاد ملی وارد شده، بسیار مهم است. نقطه محوری در دهه ۹۰، تحریم‌های شورای امنیت و آمریکا و سپس جنگ اقتصادی ترامپ بر علیه ملت ایران است. جنگ اقتصادی این دهه نه فقط با همه تحریم‌های گذشته و تحریم‌ها با سایر کشورها متفاوت‌تر، شاید از جنگ نظامی هم بدتر و زبان‌بارتر بود؛ تحریم فروش نفت، تحریم بانکی (جابجایی پول)، تحریم حمل و نقل، بیمه کشتیرانی و… سرمایه‌گذاری در این دهه تقریبا صفر بود، قدرت خرید مردم به‌شدت کاهش یافت و فشار اقتصادی بر زندگی مردم به‌شدت سنگینی کرد. تنها دو سال در این دهه استثنای شد و آن، مربوط به دو سالی بود که برجام کار کرد. اتفاق بهیود شرایط خارجی و تحریم‌ها با تدابیر صحیح مدیریتی، در دو سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ باعث رشد اقتصادی ۱۲٫۵ درصد و ۴ درصد و کاهش تورم به ۶٫۸ درصد و ۸٫۱ درصد شد. وقتی شرایط بین‌المللی برخی باشند، تدابیر مدیریتی نمی‌تواند به توسعه مطلوب بیاتجامد، و دولت مجبور است که تمرکز خود را بر کاهش آسیب‌های تحریم بر زندگی مردم قرار دهد.

وزیر امور خارجه روسیه در گفت‌وگویی بر ضرورت احیای توافق هسته‌ای تأکید کرده و نسبت به اتخاذ رویکردهای قهری برای حل‌وفصل مسئله هسته‌ای ایران هشدار داد. «سرگئی لاوروف» در گفت‌وگو با خبرگزارس اسپوتنیک با تأکید بر اینکه برجام هیچ جایگزین معقولی ندارد، ادامه داد: ما بررسی یلان B (نقشه دوم) یا هر گزینه غیرقابل قبول دیگری را غیرمسئولانه می‌دانیم. رو کردن به این گزینه‌ها موجب گسترش تنش‌ها، رقابت تسلیحاتی و درگیری همگانی با پیامدهای بازگشت‌ناپذیری می‌شود. اظهارات وزیر امور خارجه روسیه درباره اهمیت احیای برجام در پی این مطرح می‌شود که مذاکرات احیای این توافق در وین که از مارس ۲۰۲۱ میلادی (اسفند ۱۴۰۰) آغاز شد، با باقی ماندن برخی مسائل حل نشده، دچار وقفه شده و نتایج ملموسی به دنبال نداشته است.

وزیر امور خارجه ایران در سفر به عمان گفت:نامه‌ها مذاکره انجام شد، برای رسیدن به توافق. تأکید بر این کردیم که پنجره رسیدن به توافق ازسوی ایران همیشه باز نخواهد بود. این پنجره امروز باز است و اگر طرف‌های مقابل به ویژه آمریکایی‌ها دست از ریکاری بردارند و غربی‌ها واقع بیانه برخورد نکنند معلوم نیست پنجره‌ای که امروز باز است فردا هم باز ماند.

امیر عبداللهیان با بیان اینکه امیدوارم طرف‌های غربی از رفتارهای ریاکارانه فراسد بگیرند و مذاکراتی که ما‌ها به طول انجامیده به نتیجه برسد، به نحوی که همه طرف‌ها از آن فغ بیزند، خاطرنشان کرد: ما دست بسته هم نیستیم و در صورتی که غربی‌ها بخواهند رفتارهای ریاکارانه و مداخله جویناه خود را ادامه دهند ما در مسیر برنامه دیگری حرکت خواهیم کرد.

● **اولیانوف: آلمان اهمیت مذاکرات برجاری را دست کم گرفته است**

در همین ارتباط، نماینده روسیه در سازمان‌های بین‌المللی واقع در وین در صفحه شخصی خود در توییتر به اظهارات سخنگوی وزارت خارجه آلمان درخصوص ازسریگری برجام انتقاد کرد. «میخائیل اولیانوف» در توییته نوشت: وزارت خارجه آلمان گفته است که برلین دلیلی برای ازسریگری مذاکرات وین نمی‌بیند. ظاهرا آلمان اهمیت عدم اشاعه هسته‌ای و حتی خطر تشدید تنش‌های غیرقابل کنترل درصورت بی‌نتیجه ماندن مذاکرات بر سر برجام را دست کم می‌گیرد. کریستوفر برگر، سخنگوی وزارت خارجه آلمان به خبرنگاران در برلین گفته بود: از دید ما، در ایران حاضر هیچ الزام یی دلیلی برای ازسریگری مذاکرات هسته‌ای با ایران وجود ندارد. وی ادامه داد: آلمان بارها شفاف ساخته که مذاکرات درحال حاضر انجام نمی‌شود. این مقام آلمانی مدعی شد که درحال حاضر تمرکز اصلی آلمان به جای احیای برجام بر روی حمایت تا ناآرامی‌های ایران است.

در آستانه سالگرد درگذشت آیت‌الله هاشمی رفسنجانی هستیم.

شخصیت ممتاز و تأثیرگذاری که جای نظر و عمل او در تاریخ معاصر ایران، از فرایند شکل‌گیری انقلاب و پیروزی آن، تا تشکیل نظام جمهوری اسلامی و سپس در مواجه با بحران‌ها و چگونگی عبور از آنها به وضوح دیده می‌شود. هوش سیاسی و برخورداری از دانش تاریخی و تجربه‌های متنوع، از او شخصیتی ساخته بوده که همواره در رویارویی با مسائل پیش‌روی کشور، راه‌هایی واقع‌گرایانه و در عین حال فف‌گشا داشته و هم تهدیدها.

هاشمی اگرچه از پشتوانه اشرف به منابع و مبنای دینی برخوردار و قرآن پژوهی برجسته بود، اما در عرصه سیاست با پذیرش قواعد سیاست روزی و عمل گرایانه، همواره به توسعه ایران؛ و حل‌وفصل چالش‌های مقابل آن، با کمترین هزینه ازسوی حکومت و مردم می‌اندیشید. سرمشق او از دوران انقلابی‌گری تا حکمرانی، امیرکبیر بود و استفاده از هم فرصت‌ها و هم تهدیدها.

اگر بخواهیم از آموزه‌های تجربی او بهره بگیریم، باید هاشمی را در فرایند مواجهه‌اش با حکمرانی، تا ابتدا تا روزی که از دنیا رفت ببینیم و طبعاً در این فرآیند، با یک شخصیت کرم و تئیزرناپذیر مواجه نیستیم. حال وقتی پرسیده می‌شود که اگر هاشمی امروز بود، کجا ایستاده بود، چه راه‌حلی داشت، شاید بهتر باشد که بدانیم امروز در کجا ایستاده‌ایم، به کجا می‌رویم، و چه راه‌حلی افق تیره کنونی را می‌تواند روشن‌تر کند. فقه می‌دانیم جمهوری اسلامی و نیز قانون اساسی آن با رای و نظر جامع ملت تصویب شد. از ابتدای پیروزی انقلاب بیش از یک‌اام بر این بود که همه چیز باید با نظر ملت باشد، نظر مهم او که «میزان رای ملت است». وجه تمایز جمهوری اسلامی حتی با اکثر دیدگاه‌های مذهبی مطرح در کشورهای منطقه بود. به نسبتی که از این راهبرد اساسی و مهم فاصله گرفتیم، بخش‌هایی از مردم از نظام جدا شدند، و متأسفانه دیدگاه‌های افرادی در برخی از ارکان مهم نظارتی و سیاست‌گذاری حاکم شد که هیچ باوری به نظر و رای مردم نداشتند و کاملاً با مبانی و ظرفیت‌های نظام یعنی جمهوری آن، در تضار بودند.

کنمو را در این ۴۳ سال، با بحران‌ها و مشکلات و مسائل متعددی از جمله جنگ هشت ساله صدام و جنگ اقتصادی آمریکا روبرو بوده است. اما عامل اصلی و مهم در عبور کشور از بحران‌ها، حضور مؤثر مردم در کنار مسئولین بود. حال آن شرایط را با شرایط و ناراضی‌های عمومی مقایسه کنیم. متأسفانه، شرایط فعلی که با فوت خانم مهسا امینی سر باز کرد، به دلیل عدم واکنش ستجدیه و به موقع مسئولین ذیربط، و بی‌توجهی به افکار عمومی، به سرعت گسترده شد، و یک چالش جدی، واقعی و کم‌سابقه را به‌وجود آورد. راه‌حل این وضعیت، در درجه نخست، فقه درست ایجاد پیشه‌ای، و در مرحله بعد، پرداختن به آن به‌صورت پایدار است. این که چه زمینه‌هایی منجر به شکل‌گیری و بروز اعتراضات عمومی شد؟ و جای اقرار به اشتباهات، خطاها و برخورد صادقانه با مردم کجاست؟ باید به این واقعیت توجه داشت که مردم ایران با تکیه بر شلخ‌ها و نیز نظر و نگران و کارشناسان، با مشکلات متعدد، چالش‌ها و ایرچالش‌هایی به‌طور مستمر روبه‌رو بوده و هستند، که اگرچه برخی از آنها از سال‌های قبل از انقلاب نیز پیش‌روی ملت قرار داشته‌اند.

البته هیچ کسی نمی‌تواند دستاوردها و توفیقات چهار دهه اخیر در بهبود شرایط زیرساختی کشور، بهبود وضعیت اجتماعی، سیاسی، صنعتی، درمانی، علمی و آموزشی حتی در ارتباط با زنان را نسبت به قبل از انقلاب انکار کرد. با موانعی چون جنگ هشت ساله، تحریم و جنگ اقتصادی و ناآدیده بگیرد. اما سطح آگاهی‌های ایجاد شده و نیز تحولات روز دنیا از یک طرف، و مقایسه مردم میان شرایط داخلی با سایر کشورها؛ از جمله همسایگان، باعث شده تا مردم این سؤال را مطرح کنند که چرا با وجود ظرفیت‌های مادی و غیرمادی مانند منابع سرشار نفت، گاز و معادن، نیروهای انسانی، تحصیل کرده و خلاق، مسأله تاریخی و تمدنی بی‌نظیر، و ژئوپلیتیک بی‌همتای ایران، که هر کدام می‌تواند عاملی مهم نه فقط برای حل مشکلات، که تبدیل ایران براساس آنچه که در سند چشم انداز گفته شده بود، به جایگاه اول در منطقه باشد، محقق نشده است. به نظر من، علت این امر در عدم حل به‌موقع چالش‌ها و ایرچالش‌هاست که مشکلات، غلظت از پایچیده و مزمن کرده است. امروز حل پایدار این مشکلات، نیازمند بهره‌گیری از تمام ظرفیت انسانی و مدیریتی کشور و استفاده از تجربیات موفق دیاست.

این چالش‌ها شامل توسعه پایدار و متوازن کشور در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، بهبود درآمد خروبه به‌عنوان مبن رفاه جامعه، سرمایه‌گذاری و تابعیت اشتغال پایدار فرصت برای زنان و جوانان تحصیل کرده، رف معهودیت‌های سیاسی و اجتماعی در زمان و جمله پیش‌روی زنان و جوانان، تحقق عدالت و رفغ تبعیض و فقر، محیازست پایدار، حل مسأله آب و جمعیت، مبارزه با فساد و از همه مهمتر، تنش‌زدایی در روابط خارجی و تعامل مؤثر و گسترده با جهان است.

این که چرا با این ظرفیت‌های بالقوه نتوانسته‌ایم این چالش‌ها را سامان بدهیم، نیازمند آسیب‌شناسی واقع‌بینانه و انتقادی از ساختارها و رویکردها، سیاست‌ها و مدیریت‌های کشور است. آیا ساختار و نهاده‌ا و بینش‌ها و روش–های حکمرانی به‌گونه‌ای بوده است که از آن، راه‌حل مسائل بصورت پایدار بیرون بیاید؟ آیا سیاست‌ها و رویکردها در مواجه با شرایط نون، دقیق و علمی انتخاب شده‌اند؟ امروز قانون اساسی نظام تدبیر امور ایران است، آیا بطور کامل و نه سلیقه‌ای اجرا می‌شود؟ آیا قوه‌ای سه